

LÄÄNE-HARJU VALLAVOLIKOGU

OTSUS

Paldiski

28. jaanuar 2025 nr 1

Arvamuse andmine Vasalemma IV uuringuruumi geoloogilise uuringu loa taotlusele

Asjaolud

Keskkonnaamet geoloogilise uuringu loa andjana edastas 20.12.2024 kirjaga nr DM-130366-5¹ maapõueseaduse § 27 lõike 7 alusel tutvumiseks ja arvamuse andmiseks Nordkalk AS (registrikood 10656606, F. R. Faehlmanni tee 11a, Rakke alevik, Väike-Maarja vald, Lääne-Viru maakond) geoloogilise uuringu loa taotluse Vasalemma IV uuringuruumis.

Geoloogilise uuringu luba taotletakse Harju maakonnas Lääne-Harju vallas Ohtu ja Lemmaru külas. Taotletav Vasalemma IV uuringuruum asub riigimandisse kuuluvatel katastriüksustel Rauametsa (katastritunnus 43101:001:1325), Keila metskond 244 (katastritunnus 86801:001:0787) ja Soovahe (katastritunnus 43101:001:1062) ning eraomandisse kuuluvatel katastriüksustel Peetrisoo (katastritunnus 29501:011:0213), Nurgi-Metsataguse (katastritunnus 29501:011:0157) Anepajo (katastritunnus 86801:001:0458), Kangrukõrtsi (katastritunnus 86801:001:0115) ja Oru mets 4 (katastritunnus 29501:011:0060). Riigimandis olevate katastriüksuste Rauametsa ja Keila metskond 244 valitsejaks on Kliimaministeerium ja volitatud asutuseks Riigimetsa Majandamise Keskus ning katastriüksuse Soovahe valitsejaks on Regionaal- ja Põllumajandusministeerium ja volitatud asutuseks Maa-amet. Eraomandis olevate katastriüksuste Kangrukõrtsi ja Oru mets 4 maaomanikuks on Nordkalk AS. Katastriüksuste Peetrisoo, Nurgi-Metsataguse ja Anepajo maaomanike nõusolekud geoloogilise uuringu läbiviimiseks on esitatud taotluse lisades.

Vasalemma IV uuringuruum külgneb katastriüksustega Soosaare (katastritunnus 29501:011:0144), Rebase (katastritunnus 29501:011:0275), Kulna-Vasalemma (katastritunnus 43101:001:1261), Vasalemma karjäär (katastritunnus 86801:001:0062), Nõmme (katastritunnus 29501:011:0004), Kurisoo (katastritunnus 29501:011:0222) ja Vasalemma-Keila 67,9-75,8 km (katastritunnus 29501:010:0118). Uuringuruumi teenindusala lääneservast kaugusele ca 30 m jääb laiarööpmeline raudtee (tunnus 4072484) kaitsevööndiga (id 2677908) 30 m äärmise rööpa teljest. Taotletav uuringuruum ei kattu nimetatud raudtee kaitsevööndiga. Põhja- ja kirdeservaga taotletav uuringuruum piirneb maaparandushoiualaga (VID 4110040020060001). Taotletav uuringuruum piirneb kaguservaga Vasalemma karjääri mäeeraldise teenindusmaaga (keskkonnaval number KMIN-032), mis on seotud Vasalemma lubjakivi maardlaga (registrikaart nr 212). Kavandatav tegevus ei toimu Natura 2000 võrgustiku- ega mõnel teisel looduskaitsepiirangutega alal. Taotletav uuringuruum ei asu tiheasustusel ja selle piires puuduvad ajaloo-, kultuuri- või arheoloogilise väärtusega alad ning siia ei jää kultuurimälestisi.

¹https://kotkas.envir.ee/permits/public_document_view?search=1&applicant=nordkalk&proceeding_public_status=YM&document_id=145758

Uuringuruumile lähim majapidamine jääb uuringuruumist edela poole ca 135 m kaugusele Nõmme katastriüksusele (katastritunnus 29501:011:0004), lääne poole ca 225 m kaugusele Kurisoo katastriüksusele (katastritunnus 29501:010:0686) ja ida poole ca 460 m kaugusele Lepiku katastriüksusele (katastritunnus 29501:011:0149).

Taotletava uuringuruumi teenindusala on osaliselt lagendik ja osaliselt metsamaa. Uuringuruumi kogupindala on 31,13 ha. Taotletaval uuringuruumi teenindusalal kattumist arvel oleva maavaravaruga ei ole. Ida suunda jääb ca 828 m kaugusele Vasalemma III uuringuruumi teenindusala (geoloogilise uuringu loa nr L.MU/518426).

Geoloogiline uuring soovitakse läbi viia eesmärgiga selgitada uuringuruumis leviva lubjakivi (madalamargiline) kasutamise- ja kaevandamisvõimalusi. Uuringu käigus tehakse kindlaks maavara lasumistingimused, koostis ja omadused ning määratakse uuritava maavara võimalikud kasutusala, hinnatakse uuringuruumi ja selle ümbruse hüdroteoloogilisi tingimusi, nende võimalikku muutumist kaevandamise käigus ja määratakse kaevandamise mõjupiirkonna ulatus. Samuti kavandatakse abinõusid maapõues tekkivate võimalike muutuste ennetamiseks ja vähendamiseks. Geoloogilise uuringu välitööd on planeeritud teha puuragregaadiga puuraukude rajamisega kivimi puursüdamiku eraldamisega. Puuraukud rajatakse sügavusega kuni 25 m maapinnast. Karbonaatsete uurimiseks rajatakse puuraukude võrk tihedusega ligikaudu 200×300 m, uuringu käigus on planeeritud rajada kuni 12 puurauku. Hüdroteoloogilistest töödest viiakse läbi veetaseme mõõtmised puuraukudes ja ümbruskonna kraavides, samuti vajadusel tehakse katsepumpamised tulevase karjääri vee juurdevoolu hindamiseks ning kaevandamise mõju ulatuse määramiseks. Puursüdamik viiakse laborisse, kus sellest valmistatakse killustik, millest määratakse purunemiskindlus ja külmakindlus. Samuti tehakse kivimi lühendatud keemiline analüüs. Uuringu teostaja on Mäebüroo Nord OÜ (registrikood 11560452, Pärnu mnt 232/4, 11314 Tallinn, Harju maakond). Loa taotletav kehtivusaeg on 5 aastat.

Taotletava Vasalemma IV uuringuruumi geoloogiline ehitus on analoogne vahetult lõunas paikneva Vasalemma karjääri mäeeraldise geoloogilise ehitusega. Taotletavas Vasalemma IV uuringuruumis esineva maavara kasutusala sõltuvad materjali kvaliteedist. Varasemalt Vasalemma kihistu lubjakivid hinnati kasulikuks nii lubja tootmiseks kui killustiku tootmiseks ja Kahula kihistu lubjakivid parema kvaliteediga killustiku tootmiseks. Ehituslubjakivi saab kasutada killustiku tootmises, mis leiab rakendust üldehitus- ja teede ehitustöödel ning täitelubjakivi saab kasutada täitematerjalina üldehitustöödel. Hinnanguline maavara kogus, arvestades kaevandamiskadusid on 4 216 tuh m³.

Taotletava Vasalemma IV uuringuruumi teenindusala korrastamisel juhendatakse kehtivatest seadustest. Puuraukud likvideeritakse kohe pärast puurkärni eraldamist ja stabiilse veetaseme mõõtmist või pärast katsepumpamist. Puuraukud täidetakse vettandva osa ulatuses puhta loodusliku inertse puistematerjaliga, milleks võib olla jämeteraline liiv, kruus või killustik. Ülejäänud puuraugu õõs täidetakse kaljuses kivimis ehitusbetooniga või saviga, purdsetete osas puurmete või pinnasega. Puuraugu ülemine osa täidetakse mullakihi paksuses mullaga. Puuraukude sulgemisel ei kasutata keskkonda reostavaid materjale, uuringutööde käigus ei teki jääke ega jäätmeid. Maapõu ja maapind viiakse võimalikult uurimiseelsesse seisundisse. Uuringuruumi teenindusala korrastamise kohta koostatakse akt, mis kooskõlastatakse kinnisasja valdajaga ja esitatakse Keskkonnaametile heakskiitmiseks.

Kaalutlused

Kuigi geoloogilise uuringu tulemustel on iseseisev väärtus ka siis, kui uuringule kaevandamist ei järgne, on maapõuseaduse § 4 lõike 2 kohaselt maavara geoloogilise uuringu eesmärgiks ühemõtteliselt maavara arvele võtmise ja kaevandamise eesmärgil tehtav töö. Seega, kui maavara

edaspidine kasutuselevõtt on vähetõenäoline, ei ole uuringuloa taotlejal mõttekas läbi viia kulukat ja kompleksset geoloogilist uuringut vastavalt maapõueseaduse § 20 lõikes 2 sätestatud nõuetele. Sellest tulenevalt on haldusmenetluse eesmärgipärasuse, efektiivsuse ja uurimispõhimõttega kooskõlas, kui vallavolikogu väljendab uuringuloa andmise menetluses esialgset seisukohta ka alal võimaliku kaevandamise kohta. Ehk volikogu toob kaevandamist ebatõenäoliseks pidades välja need asjaolud, mis antud hetkel teadaolevalt sellise seisukoha tingiksid. Kaevandamist mittesoodustavate asjaolude esitamine ei ole siiski ammendav.

Keila Vallavolikogu 13.10.2005 otsusega nr 259/1005 „Üldplaneeringu kehtestamine“ kehtestatud Keila valla üldplaneeringu² kohaselt on taotletaval uuringuruumi alal ette nähtud olemasoleva maa sihtotstarbe säilimine, mäetööstuse maa-ala ei ole ette nähtud. Vasalemma Vallavolikogu 28.06.2011 otsusega nr 28 kehtestatud Vasalemma valla üldplaneeringu³ kohaselt on olemasolev ja perspektiivne mäetööstuse ala ette nähtud olemasoleval Vasalemma karjääri mäeeraldisel.

Riigihalduse ministri 09.04.2018 käskkirjaga nr 1.1-4/78 kehtestatud Harju maakonna-planeeringus 2030+⁴ on välja toodud maavarade kaevandamise üldised tingimused, sh maardlate ja maavaravaru kaevandamisest mõjutatud alade kasutustingimused (seletuskirja p 3.2.2, lk 45). Loetelus on esitatud tingimus, et kasutuselevõetud maardlates tuleb varud maksimaalselt ammendada ja alad majandustegevuse lõppemisel korrastamisprojekti abil korrastada, et võimaldada maade edasist kasutust kas põllu- või metsamaana, puhkeala või ehitusalana. Uuringuruumile lähim majapidamine jääb uuringuruumist edela poole ca 135 m kaugusele Nõmme katastriüksusele (katastritunnus 29501:011:0004), lääne poole ca 225 m kaugusele Kurisoo katastriüksusele (katastritunnus 29501:010:0686). 787 elanikuga⁵ tiheasustusala Vasalemma alevik jääb uuringuruumist ca 370 m kaugusele. Vasalemma valla üldplaneeringu kohaselt on Vasalemma lubjakivikarjääri ala laiendamiseks (nii pindalaliselt kui ka kaevanduse sügavust suurendades) vajalik läbi viia keskkonnamõju hindamine, milles käsitletakse erinevaid alternatiive kaevandusala laiendamiseks. Antud juhul saab alternatiiviks olla just kasutuselevõetud maardlates varude maksimaalne ammendamine.

Riigikohus on selgitanud, et maavarade uurimise ja kaevandamise üle lõplike otsuste tegemine ei ole mitte kohaliku, vaid riigielu küsimus. Maavarade säästlikku kasutamist kavandades tuleb lähtuda üleriigilisest perspektiivist ja huvist. Üksikul omavalitsusüksusel ei ole ülevaadet maavarade levikust ja nende uurimise ning kaevandamise üksikasjadest (RKPKo 3-4-1-9-09, p 25⁶). Kohalik omavalitsus ei saa niisiis langetada lõplikku otsust selle kohta, kas varustuskindlus piirkonnas on tagatud või mitte. See otsus on Vabariigi Valitsuse pädevuses. Samas on Riigikohus leidnud, et kohalikul omavalitsusel pole siiski keelatud viia ennast ajakohaste ja usaldusväärsete andmete põhjal kurssi sellega, milline on eeldatav riiklik huvi, ning arvestada seda kohalike huvide kõrval lisaargumentina nii kaevandamist kooskõlastades kui ka kooskõlastamisest keeldudes (3-20-1247 p 31⁷).

Taotletava uuringuruumi taotluse menetluses on varustuskindluse küsimus äärmiselt asjakohane. Nimelt piirneb taotluse kohaselt taotletav uuringuruum kaguservaga Vasalemma karjääri mäeeraldisel teenindusmaaga (keskkonnanaloo number KMIN-032), mis on seotud Vasalemma lubjakivi maardlaga (registrikaart nr 212). Nordkalk AS-i poolt 31.01.2022 Keskkonnaametile esitatud Vasalemma karjääri mäeeraldisel keskkonnanaloo nr KMIN-032 muutmise taotluse

² <https://laaneharju.ee/keila-valla-uldplaneering>

³ <https://laaneharju.ee/vasalemma-valla-uldplaneering>

⁴ <https://maakonnaplaneering.ee/maakonna-planeeringud/harjumaa/harju-maakonnaplaneering-2030/>

⁵ 01.01.2025 seisuga

⁶ <https://www.riigikohus.ee/et/lahendid/?asjaNr=3-4-1-9-09>

⁷ <https://www.riigikohus.ee/et/lahendid/?asjaNr=3-20-1247/27>

(registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS nr DM-116757-10⁸) kohaselt on Vasalemma karjääri mäeeraldise pindala 344,09 ha ja mäeeraldise teenindusmaa pindala on 348,48 ha. Vasalemma karjääri mäeeraldisega seotud madalamargilise ehituslubjakivi aktiivse tarbevaru kogus on 12 372,68 tuh m³, millest kaevandatav varu on 12 372,67 tuh m³. Ettevõtte on olemas keskkonnaluba ja taotleb selle pikendamist 30 aasta võrra. Kliimaministeeriumi kodulehel on avalikustatud ehitusmaavarade varustuskindluse tagatuse ülevaatus maakondade kaupa. Varustuskindlus näitab mitmeks aastaks jätkub maakonnas kaevandamislubadega kaevandada antud varu arvestades maakonna keskmist vajadust selle varu järele, sealjuures loetakse lubja- ja dolokivi osas piisavaks kui varustuskindlus on tagatud vähemalt 15ks aastaks. Harjumaal on madala kvaliteediga lubjakiviga varustuskindluse tagatus 2024. aasta juuli seisuga 82 aastaks⁹.

Vabariigi Valitsus algatas 23.12.2021 korraldusega nr 447 Harju maakonnaplaneeringu maavarade teemaplaneeringu ja selle keskkonnamõju strateegilise hindamise¹⁰. Teemaplaneeringu eesmärgiks on lähtuvalt riigi huvist koostöös kohaliku omavalitsuste üksustega määrata perspektiivsed alad ehitusmaavarade uuringualade paiknemiseks arvestades teiste puudutatud isikute huvidega ja võttes arvesse nii majanduslikke, kultuurilisi, sotsiaalseid kui ka looduskeskkonnale avalduvaid mõjusid. Teemaplaneeringuga ei ole Ohtu küla, Lemmaru küla ega Vasalemma piirkonda riigi huvialana määratletud, küll aga on teada, et madala kvaliteediga lubjakiviga varustuskindluse tagatuse arvestamisel on arvesse võetud olemasoleva Vasalemma karjääri (keskkonnanõu number KMIN-032) alusel maavara kaevandamisega jätkamist. Teemaplaneering on veel menetluses – selged ei ole tingimused ega ajaline mõõde uute alade kasutuselevõtuks. Enne selge ühiskondliku kokkuleppe saavutamist ei ole mõistlik algatada menetlust, mis ei ole kooskõlas või oleksid vastuolus tulevaste kokkulepetega ja maavarade säästliku kasutamise põhimõtetega.

Kohalikul omavalitsusel on kohustus vastutada nii üldplaneeringu koostamise kui ka selle elluviimise eest. Tegemist on kohaliku omavalitsuse kõige olulisema töövahendiga ruumilise arengu kavandamisel ja kohaliku elu strateegilisel juhtimisel. Geoloogilise uuringu tulemusel maapõueseaduse § 4 lõike 2 kohaselt maavara arvele võtmise korral ei ole lähtudes maapõueseaduse § 14 Lääne-Harju vallal võimalik Keila valla üldplaneeringus toodud eesmäärke täita. Samuti ei ole mõistlik, arvestades olemasolevate majapidamiste ja tiheasustusala paiknemist, ala laiendamine tiheasustusala ja olemasolevate elamute suunas. Lisaks on Vasalemma karjääri mäeeraldisega seotud madalamargilise ehituslubjakivi aktiivse tarbevaru kogus 12 372,68 tuh m³, millest kaevandatav varu on 12 372,67 tuh m³, varu kaevandamiseks on ettevõtte keskkonnaluba nr KMIN-032. Samuti on Harjumaal madala kvaliteediga lubjakiviga varustuskindluse tagatus 2024. aasta juuli seisuga 82 aastaks.

Maapõueseaduse § 27 lõike 7 alusel ja arvestades 20.12.2024 kirjaga nr DM-130366-5 edastatud geoloogilise uuringu loa taotlust ning vallavolikogu alatise keskkonna- ja planeeringutekomisjoni 20.01.2025 seisukohta

1. Mitte nõustuda Nordkalk AS (registrikood 10656606) geoloogilise uuringu loa andmisega Vasalemma IV uuringuruumis.

2. Otsus jõustub teatavastegemisest.

⁸ https://kotkas.envir.ee/permits/public_document_view?l=1&document_id=71035

⁹ <https://kliimaministeerium.ee/energeetika-maavarad/maavarad/ehitusmaavarad#harju-maakond> (vaadatud 09.01.2025)

¹⁰ <https://www.riigiplaneering.ee/maakonnaplaneeringud/harju-maakonna-maavarade-teemaplaneering/harju-maakonna-maavarade>

3. Otsust on võimalik vaidlustada Tallinna Halduskohtus (Pärnu mnt 7, 15082 Tallinn).

(allkirjastatud digitaalselt)
Külli Tammur
vallavolikogu esimees